

LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, pololeta 13 Din, četrtno 6 50 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi nčunajo po 2, pri trikratni objavi po 1 80 in pri večkratni objavi po 1 40 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštne proste.

Štev. 12.

Ljubljana, dne 15. junija 1925.

Leto IV.

Dne 2. avgusta 1925

bo pomemben dan za strokovno organizacijo lesnih delavcev za Slovenijo. Letos je tega namreč ravno trideset let, ko je bila v Ljubljani ustanovljena njihova sedanja strokovna organizacija.

Da bi med Slovenci praznovala delavska, razredna strokovna organizacija tridesetletnico svojega obstoja, tega menda ne pomni nihče. Tem pametnejši je jubilej, ki ga obhajajo letos ljubljanski mizarji, in katerega so se ljubljanski mizarji odločili praznovati kar najslavesneje dne 2. avgusta t. l.

Da bo jubilej zadobil tudi zunanjšega simboličnega znaka, bo ljubljanska podružnica lesnih delavcev ob ti priliki razvila svoj lastni društveni prapor. Zastava, ki bo iz dragocenega blaga in umetniško izdelana, bo še pozne rodove spominjala na letošnji jubilej ljubljanskih mizarjev in bo sploh ostala vidni, zgodovinski znak njihovega tridesetletnega dela in njihovih tridesetletnih borb.

Tridesetletnica obstoja podružnice ljubljanskih lesnih delavcev je tolike važnosti, da zadeva vse slovenske lesne delavce in vso delavstvo Slovenije sploh. Pričakovati je torej, da se bodo tudi lesni delavci cele Slovenije, kakor tudi vsi ostali zavezni delavci Slovenije proslave udeležili.

Da se delavstvu širom Slovenije omogoči udeležba, je ljubljanska podružnica lesnih delavcev storila potrebne korake, da bo udeležencem priznana polovična vožnja po železnicah v Sloveniji. Natančen spored celotne slavnosti bomo priobčili v prihodnji številki.

Vse sodruge lesne delavce že sedaj opozarjamo na slavnost

ter jih vabimo, da se pravočasno pripravijo na čim večjo udeležbo.

Vsem ostalim bratskim strokovnim organizacijam pa so bila poslana vabila.

Vsacega razredno zavednega delavca bodi dolžnost, da se proslave tridesetletnice strokovne organizacije ljubljanskih lesnih delavcev dne 2. avgusta 1925 udeleži.

Odgovor.

Na članek, ki ga je priobčil s. Šmidhofer v 9. številki „Lesnega delavca“, mu odbor podružnice v Črni odgovarja to-le: Škoda časa, papirja in črnila, da bi se o s. Šmidhoferju veliko pisalo. Konstatirati je le treba, da je s. Šmidhofer delamržen človek, katerega veseli vse drugo bolj kakor pa pošteno delo. Gospod Verbič ga je večkrat opominjal in mu tudi večkrat zapretil z odpustom, ker pa vsi ti opomini in pretnje niso zalegli, je bil končno odpuščen. Kriv si je torej sam. Deloma je dalo povod za odpust tudi to, da je med delom v obratu nekega sodelavca oklofutal, kar je značilno in česar je zmožen le človek Šmidhoferjeve vrste. Sodr. Šmidhofer si je svoje stališče pri obratu sam tako omajal, da je moralo vsako posredovanje zanj ostati brezplodno. In ker očita odboru, da se zanj ni zavzel, je resnici na ljubo treba povedati, da se ima baš odboru podružnice zahvaliti, ki je zanj večkrat moledoval pri vodstvu obrata, da je pri podjetju sploh toliko časa vzdržal. A navzlic vsem zdražbam, ki jih je s. Šmidhofer ne le pri delu, temveč tudi izven dela med

Janko Telban.

Št. 215 ...

(Nadaljevanje.)

Preteklo je sedem let. Iz malega Radeja je vzrastel že precej velik fantič, sanjavih oči, ki so vedno nekaj izgubljenega iskale in nikdar našle. V šolo ni več hodil, ničesar mu ni šlo več v glavo, naj so ga še tako silili in menjavali inštruktorje. Ni šlo pa ni šlo naprej. Najraje je sedel ob nogah bolnega očeta, ter kramljal z njim po cele ure. Mati ni imela časa, morala je na zabave.

Dolgo ni moglo tako iti naprej, čas hiti in z dnevi pridejo leta. Dali so ga učiti v tiskarno. Z velikimi odprtimi očmi je gledal vse te šumeče stroje. Ta velika dvigala, ki mečejo in uravnavaajo lepo natiskan papir. Vse mu je bilo novo, svetle črke, ostri noži, lepo barvane podobe, ki so jih metali stroji iz sebe. Visoko gori so stale vlagalka in rudečica mu je pobarvala obraz, ko je pod kratkimi krili opazil lepe svilene nogavice.

Tam dalje je bil zopet stroj, ki je sam vlagal papir, ga na drugi strani tiskanega zopet lepo uravnal, in pa oni tam poln zarez, po katerih tečejo črke, spodaj pa se bere cela beseda.

O čudni, prečudni kraj.

Sprva je prenašal papir iz kleti v strojnico, pomagal strojniku pri barvanju valjev, že se je smel dotakniti stroja in uravnati vrstico v mali kolešček, ako je slučajno padla z njega. Vso svojo ljubezen in vse veselje je razlil v delo in po končani učni dobi, ko mu je

že poganjal prvi mah pod nosom, je pa že opravljal samostojno dva velika stroja v popolno zadovoljnost predpostavljenih.

Soboto opoldne je naznanil električni zvonec, vse je hitelo se umivati. Radej je še pospravljaj stroj, ni se mu posebno mudilo. Rdečelica vlagalka se mu približa ter ga objame okrog vratu.

„Gospod Radej, danes greste z nami, bo prijetna družba, vse naše punce. Ga bomo malo zavrtili.“

„Ne morem, sem obljubil, da pridem kmalu domov.“

„Taki vendar ne bodete, da bi nas samo vi pustili na cedilu.“ Nežno se je privila k njemu, da mu je postalo vroče.

„Prosim, prosim ...“

„Če že ni drugače, pa pojdem.“

„Bravo, vi ste fant od fare.“

Vesela družba je bila v gostilni pri Martinu. Vino je teklo z mize in debel tobakov dim se je valil pod stropom. Radej je sedel med dvema dekletoma, katerih ga je zdaj pa zdaj ena poljubila. Vino mu je udarilo v glavo, da je videl vse, kakor v megli.

„Še en liter na moj račun!“

„Živijo, naš Radej!“ je zaklicala družba ter se blazno zakrohotala.

„Še en liter, pa še enega, pa še ne gremo domov.“

Noč je že jemala slovo, od Martina pa se je še vedno slišalo hripavo petje:

Pred pa ne gremo dam,
da se bo delal dan ...

(Dalje prih.)

tukajšnjimi lesnimi delavci ne prestando delat, so bili zopet člani odbora tukajšnje podružnice tisti, ki so šli za Šmidhoferja posredovat, ko je bil meseca februarja odpuščen, in pripravili g. Verbiča do tega, da ga je čez zimo, čeprav izven obrata, še zaposlil. Za zahvalo nas člani odbora sedaj blati in obrekuje. To je vse, kar smo mu imeli na njegov napad povedati.

Opomba uredništva: Sedaj, ko se je obojestransko povedalo, kar se je mislilo, smatramo, da je pač skrajni čas, da se z nadaljevanjem spora preneha in posvetijo sodrugi vse svoje moči razvoju naše strokovne organizacije. Vsaka stvar ima svoj konec in tako mora biti tudi enkrat konec prerekanja.

Morebitne nadaljne napade ali očitke bi ne mogli priobčiti, ker ne gre, da bi se sodrugi v listu medsebojno javno poniževali.

Delavstvo protestira.

Na poziv Strokovne komisije so se po vseh večjih mestih in industrijskih krajih vršili v nedeljo dne 14. junija 1925 delavski shodi. Shodi so bili od strani delavstva posameznih krajev naravnost sijajno obiskani. Sklicani so bili ti shodi v protest proti novim davčnim bremenom, proti novemu stanovanjskemu zakonu, proti nameravanemu poslabšanju bolniškega in nezgodnega zavarovanja, proti zavlačevanju uvedbe zavarovanja za starost in onemoglost, proti kršitvi avtonomije socialnopolitičnih institucij itd. Drugo nedeljo se shodi v tem smislu nadaljujejo še v drugih krajih.

Kar v tem pogledu velja za vse delavstvo, velja samo ob sebi razumljivo tudi za lesne delavce. Na vseh shodih je bilo soglasno sprejeta nastopna rezolucija:

1.) V takozvani vidovdanski ustavi, sprejeti pred štirimi leti v konstituantni, je celo poglavje, ki govori o socialni ekonomski zaščiti delavcev in več tozadevnih odredb. S tem naj bi bil delavski razred vsaj nekoliko zaščiten in naj bi imel pravico do boja za boljše in svobodnejše življenje. Ali ti zakoni, pisani na papirju, niso niti malo ovirali vladajoče buržuazije, da ob prvi ugodni priliki potepta vse te zakone in uvede proti delavstvu režim socialne in politične reakcije. Pod izgovorom, da gre za materialne, socialne in kulturne interese celokupnega naroda, se delavski razred vedno bolj politično in socialno zatira. Pod izgovorom, da gre za ohranitev obstoječe države pred „boljševiško nevarnostjo“, se ne dovoljuje svobodnega delovanja niti politični niti strokovnim organizacijam, ki imajo namen ščititi interese delavstva.

2.) Novi stanovanjski zakon, gažeuje in sabotiranje odredb zakona o zaščiti delavcev, nameravana odprava starostnega in bolezenskega zavarovanja, nikaka zaščita in podpora brezposelnih, protizakonito uvajanje deset- do dvanajsturnega dela v obrti kot industriji, nepriznanje delavskih obratnih zaupnikov, zavlačevanje volitev v OUZD in delavske zbornice, vse to so protizakonite in skrajno reakcionarne mere, ki ustvarjajo za delavstvo vedno neznosnejše in obupnejše stanje. Ta nasilja postavljajo prav za prav delavski razred izven zakona, kjer se mu nalaga vedno težje dolžnosti in bremena, a se mu, istočasno jemlje zadnje pravice, ki jih uživa delavstvo v vseh modernih obstoječih državah.

Višek cinizma kapitalistične reakcije proti delavstvu Jugoslavije pa je po proračunskih dvanajstlinah za april, maj in junij določeno obdavčenje vseh delavskih plač brez ozira na eksistenčni minimum. To začasno odredbo se pa namerava ustaliti z novim proračunskim zakonom za l. 1925-1926.

3.) Dočim predpisuje § 116 vidovdanske ustave: „Davek se plačuje po davčni možnosti in progresivno“, hoče vlada obdavčiti vse sedanje naravnost gladovne delavske plače. Uvesti davek na plače, po katerih prejemajo kvalificirani in nekvalificirani delavci 20 do 67 Din pod živlenskimi minimom, pomeni delavcu iztrgati zadnjo skroico kruha izpred ust in vreči vse delavstvo v še večje obubožanje. Davek na fizično delo in indirektni davki v znesku okroglih deset milijard dinarjev predstavlja skrajno reakcionaren, protizakonit in antisocialen poizkus, da se zvali vse težko breme vojnih posledic in gospodarska kriza na ramena materialno najšibkejšega razreda v državi. Uveljavljanje tega bi imelo za posledico fizičen in moralen propad delavnega ljudstva. Nasprotno pa so neznatno obdavčene banke in posedujoči sloji sploh. Dočim se hoče naložiti vse davčno breme na delavca in kmeta, se hoče z novim proračunom istočasno zmanjšati že itak neznatne kredite za zaščito delavcev in kmetijstvo.

Taka protiljudska finančna politika vladajoče buržuazije mora težko obstoječo gospodarsko krizo do skrajnosti poglobiti.

4.) Delavstvo proti vsemu temu najenergičneje protestira in zahteva:

- a) odprava splošnega davka na delo in uvedbo progresivnega davka. Dohodki izpod 30.000 Din letno morajo biti davka prosti;
- b) odpravo krivičnih indirektnih davkov in znižanje previsokih carin na take;
- c) davčno izenačenje vseh pokrajin Jugoslavije;
- d) striktno izvajanje zakona o zaščiti delavcev;
- e) ohranitev osemurnika in priznanje delavskih obratnih zaupnikov;
- f) popolno bolezensko in starostno zavarovanje vseh delavcev;
- g) zaščito stanovanjskih najemnikov in podnajemnikov;
- h) zidanje delavskih in uradniških stanovanj;
- i) zaščito brezposelnih;
- j) razpis volitev v delavske institucije.

Delavski svet.

V Ljubljani so stopile centrale delavskih organizacij v razgovor in strile prve korake za ustanovitev Delavskega sveta.

Delavske strokovne, politične, kulturne in zadržne organizacije so štiri armade, ki se bore na štirih poljih za isti končni cilj, — za boljšo bodočnost delavstva in za socialistično družbo. Nujno potrebno je, da vzdržujejo te štiri armade medsebojno zvezo in da se medsebojno podpirajo.

To naj bi bila naloga Delavskega sveta. Delavski svet naj uravna po načelu ekonomije vse sile naših organizacij v paralelno borbo. Nobeno delo se ne sme v pokretu istočasno in brez potrebe paralelno in na dveh straneh vršiti. Notranja trenja se morajo izpeljati v paralelne akcije, ki naj vodijo ves pokret k zmagi.

To bo skušal doseči Delavski svet, ki se snuje v Ljubljani. Ta Delavski svet bo vpostavil stike med našimi centralami. Svetujemo, da bi skušale upostaviti naše organizacije na enak način tudi v lokalnih instancah medsebojne vezi.

S to iniciativo upamo napraviti nov važen korak na poti k ozdravljenju delavskega pokreta v Sloveniji. Delavski svet bo instanca, ki bo zbirala vse sile marksističnega socialističnega pokreta in jih povedla k novim zmagam. Naš pokret je šel razbit in razkropljen od ene notranje revolucije do druge. Pri tem stanju ne moremo ostati trajno.

Mi smo sicer slej ko prej mnenja, da revolucij brez globokih vzrokov ni — in da moramo vstvarjati novo skupnost, učeč se na napakah preteklosti. Ni mogoče poti nazaj, samo pot naprej je mogoča. Mi vsi se imamo od preteklosti učiti.

Za vsako nočjo pride svetlejši dan. Težke izkušnje, skozi katere smo šli, so za nas poročstvo tem sigurnejše zmage, ki jo bomo izvojevali v trdni zajednici z vsemi, kojih sreča bijejo za proletariat — tudi s tistimi, ki danes še niso v naši sredi.

Stanovanjski zakon.

Dne 16. maja t. l. je stopil v veljavo novi stanovanjski zakon. Ta novi stanovanjski zakon določa, da se smejo povišati predvojne najemnine ako računamo v kronah, za 24 krat. (Za premožnejše sloje tudi večkrat.) Ako pomnožiš najemnino, ki si jo pred vojno plačeval s 24, dobiš višino sedaj dopustne najemnine, izraženo v kronah.

Še hujše, kakor to povišanje so druge določbe novega stanovanjskega zakona. Varstvo najemnikov po novem zakonu ni več zadostno. Po novem zakonu sme gospodar stanovanje odpovedati, ako je potrebno njemu, a tudi njegovim hčerkam in sinovom. Ako bo želel hišni gospodar razširiti, se bodo morali najemniki izseliti. Ker stanovanj ne bo, — tudi novi zakon ni ukrenil za gradnjo novih stanovanj ničesar — se bodo pač ponavljali prizori, da bodo stanovali deložiranci na javnih trgih in ulicah.

Obeta se nam cela taka nova naselbina! Tudi, če boš hišnega gospodarja razžalil, če živiš po njegovi sodbi — in ta sodba bo vođena od interesa in bo ostra — nemoralno, ti bo grozil izgon na cesto.

Tak je nov stanovanjski zakon. Hišni lastniki so ga izdali že v tisku. Tako se jim mudi, da ga spravijo hitro v življenje. Mi smo dvignili pravočasno svoj glas — opozorili in dokazali, da ni čas za odpravljanje stanovanjske zaščite, ker se ni za zidanje novih stanovanj nič storilo. To smo tako utemeljili, da bi moralo biti slepu jasno, da imamo prav.

A kaj se je zgodilo? Tisti, ki v državi vedre in oblačijo so šli preko tega. Poslabšali so stanovanjsko zaščito, ne da bi ganili le z mezincem za odpravo stanovanjske bede.

Kako dolgo bomo to trpeli?

Delavska zbornica za Slovenijo o vprašanju brezposelnosti.

Delavska zbornica za Slovenijo je izdelala poročilo za ministrstvo socialne politike o brezposelnosti. Ker je to poročilo v več ozirih zanimivo, ga v naslednjem doslovno priobčujemo.

* * *

K vprašanju naraščanja brezposelnosti v Sloveniji.

Interpelacija g. Franca Kremžarja in tovarišev radi brezposelnosti v Sloveniji spravlja v javno diskusijo pereče vprašanje, ki zasluži po vsej pravici največjo pažnjo g. ministra za socialno politiko, celokupne vlade in narodne skupščine, kakor tudi vse javnosti.

Po podatkih, ki jih zbira Delavska zbornica za Slovenijo, bi bilo gledati na to vprašanje tako-le:

V koliko gre tu za poseben problem Slovenije?

Gg. interpelanti govore o grozečem naraščanju brezposelnosti kot od posebnem problemu Slovenije. To je razumeti gotovo tako, da mislijo predvsem na težave ozemlja, ki ga predvsem poznajo in ki so ga dolžni zastopati. Stvari pa ne bo škodovalo, ako se takoj s početka podčrta, da gre tu za pojav, ki se kaže v vsej državi, tu z večjo, tam z manjšo intenzivnostjo.

Res pa je, da se stavlja problem v Sloveniji izredno ostro zato, ker je v Sloveniji za poljedelstvo prikladen svet izrabljen in je vsled tega ves prirastek prebivalstva prisiljen iskati zaslužka v paralelnem razmahu obrti in industrije, — ali pa izven ozemlja Slovenije.

a) Dejstva.

Borze dela v Ljubljani, Mariboru in Murski Soboti so imele v maju leta 1925 v evidenci 1171 brezposelnih. Ta evidenca ne omogoča sodbe o obsegu brezposelnosti, ker se večji del brezposelnih ne obrača na borze dela. Tudi se mora dvomiti, ako se vsi, ki so se pri borzah dela oglasili za delo, pri njih tudi odjavljajo, zlasti ako so dobili med tem po lastni iniciativi zaposlitev.

Pri uradih za zavarovanje delavcev ima industrijska in obrtna kriza to posledico, da raste število obolelih. Seveda je tudi po tem simptomu težko sklepati na obseg brezposelnosti.

Podpisana zbornica zasleduje gibanje članstva pri uradih za zavarovanje delavcev. To gibanje je razvidno iz priloge I.

V mesecu maju je bilo zavarovanih pri O. U. Z. D. v Ljubljani 1.1293 73.313, 1.1924 75.649, 1.1925 pa 74.457.

Rezultat tega gibanja je v toliko presenetljiv, da bi mogla površna sodba iz tega sklepati, da problem, na katerega obračajo gospodje interpelanti po pravici pozornost, ni tako obsežen, kakor cenijo gosp. interpelanti.

Članstvo naših zavarovalnih zavodov se drži malone na isti višini.

Podpisana zbornica vodi kataster vseh podjetij v Sloveniji, ki zaposlujejo nad 20 delavcev. Iz tega katastra je razvidno, da je bilo zaposlenih v Sloveniji v podjetjih, ki zaposlujejo nad 20 delavcev — v tej evidenci niso všteti rudarski in topilniški obrati — v maju 1.1922 24.101 delavcev, maja 1925 pa 26.202 delavcev. Ta kataster je sestavljen po podatkih O. U. Z. D.

V tej statistiki ne morejo priti do izraza oni delavci, ki so brez posla, a so vseeno plačali zavarovalne prispevke. Tudi se ne izraža v njej skrajšano delo.

Vkljub vsemu temu je točno, kar trdijo gosp. interpelanti o položaju industrije v Sloveniji. Le skrajnim naporom gospodarskih krogov in nenormalno nizkim delavskim plačam je pripisovati, da

ni stagnacija v industriji še silneje vplivala na brezposelnost, kakor je. Bati se je, da sedanje stanje ne bo trajno vzdržljivo.

Če se ozremo na položaj v posameznih strokah, je pripomniti sledeče: Rudarstvo zaposluje znatno večje število delavstva, kakor ga je zaposlovalo pred vojno. A tudi tu so kali krize. Le zaposlitev velikega dela rudarjev pri neproduktivnih in investicijskih delih drži produktivnost delovne sile še na znatno nižji stopnji, nego pred vojno. Ako bi se to spremenilo, bi morali računati z velikim porastom produkcije, ki bi vodila tudi v tej stroki v brezposelnost, ako se ne posreči poiskati za premog pravočasno novih tržišč.

V premogokopih lignita (Velenje, Št. Janž, Kočevje) — ki pa tvorijo le majhen del rudarske produkcije v Sloveniji — je kriza že nastopila.

Od večjih kovinskih obratov, ki delajo z zmanjšanim številom delavcev, je omeniti: tovarno „Titan“ v Kamniku (l. 1922 336 delavcev, l. 1925 288 delavcev), topilnico v Litiji, plavžarno v Guštanju, tovarne v Štorah. Tudi mnogo manjših obratov je omejilo število delavcev. V tej stroki pada v oči, da se vzdržuje v nekaterih obratih nečuvno visoko število vajencev, kar redukcijo plačanih delovnih sil na zunaj zakriva. (Temu vprašanju, ki se pojavlja v manjši meri tudi v drugih strokah, morajo posvetiti socialno politični organi vso pažnjo.) Težko krizo preživlja usnjarska in čevljarska industrija. Glavni obrati so omejili delavstvo od leta 1922 do 1925 tako-le: „Petovia“ 287 — 97, Konjice (Lavrič) 235 — 197, Pollak (Ljubljana-Vrhnika-Kranj) 720 — 427, Vošnjak (Šoštanj) 518 — 431. Ista tendenca je tudi v manjših obratih in tudi v obrtni čevljarski stroki, ki je v Sloveniji zelo razširjena in navezana na eksport.

Tudi vsa lesna industrija je v stagnaciji. Od večjih tovarn, ki v tej stroki stoje, je omeniti strojno tovarno na Polzeli (prej Kurka & Wildi) s kapaciteto 400 delavcev.

Tekstilna industrija razširja obrate. Tudi v kemični in papirni industriji ni opazati jačjega omejevanja obratov. V stavbni stroki, ki je zaposlovala l. 1910 samo na Kranjskem (v ljubljanski oblasti) 4907 delavcev, je izrabljen le majhen del kapacitete. Razne velike opekarne v Sloveniji bi mogle zaposliti nad 1000 delavcev več, kakor danes. Tudi cementarne so reducirale obratovanje. (Mojstrana 179 — 44, Zidani most 300 — 200.) Od keramičnih tovarn je manjša tovarna Gotovlje ustavila obrat. Paromlini v Celju in Kranju stoje, oziroma obratujejo reducirano. Tobačna tovarna v Ljubljani je reducirala število osebja od 2614 v letu 1900 na 1217 v maju 1.1925, torej za 1297 oseb, kar pomenja nad $\frac{1}{6}$ vsega v Ljubljani v industrijskih obratih zaposlenega delavstva!

Ta slika kaže, kako težka je kriza, s katero se ima industrija v Sloveniji boriti. Ta kriza je paralizirala vse napore, ki so se delali na drugi strani v tej smeri, da se osigura domačemu delavstvu delo in zaslužek in je povzročila, da industrija v Sloveniji ne more misliti na zaposlitev stalno naraščajočega števila delovnih rok, temveč zaposluje s trudom delovni trg v enakem obsegu.

(Dalje prih.)

Delavec in produkcija.

Najvažnejši socialni činitelj pri produkciji je izven vsakega dvoma delavec. Njegovo uveljavljanje pri produkciji odnosno delu je odvisno od okolščin, kako ga upošteva lastnik ali uprava podjetja. Pri nas še vedno pretežni del delodajalcev ne razlikuje delavca od blaga, katerega kupuje za gotovo vsoto denarja (plačo), ker je mnenja, da kupuje za gotovo vsoto delavčeve zmožnosti in njegovo delovno silo. Če se od takih delodajalcev zahteva dostojno ocenjevanje človeškega činitelja pri produkciji, izzove to le preklinjanje socialističnih idej in „hujskanje“ proletarskega razreda proti razredu buržuazije.

Toda prepričanje o potrebi večje cenenitve delavca ni doma samo v socializmu in socialistih, temveč tudi pri izobraženem svetu in celo pri modernih, naprednih delodajalcih. O razumevanju in ocenjevanju delavcev se je zelo veliko razpravljalo na prvem mednarodnem kongresu za znanstveno upravo dela. Na tem kongresu je spregovoril tudi češki strokovnjak v teh vprašanjih dr. ing. Arnošt Blaha, ki je pri utemeljitvi potrebe tehnične pripravljenosti za uspeh dela med drugim dejal tudi to-le:

„Delavčeva produktivnost in dovršnost njegovih delovnih uspehov je osnovno oslabljena od mnogih socialnih okoliščin, ki ne dopuščajo, da bi se v delavcu porodilo veselje do dela, zanimanje za delo. Ker pri čustvih je mnogo odvisno od okolice. Čustva se

ne dajo komandirati, vsiliti, niti naučiti. Porajajo se v posamezniku in izžarevajo, ali bolje, vžarevajo vanj samo v prijetnih, harmoničnih, socialno urejenih in vpljudnih okolščinah.“

Še bolj upoštevanja pa je vreden glas ameriškega industri-
alca Ed. S. Cowdricka, ki slika smisel Amerikancev za pravičnost pri
podjetjih in ki je postavil v dosego iste šest osnov, od katerih prve
tri govore o razumevanju delavca in njegovega razmerja do podjetja.

1. Prva in morda najvažnejša osnova naj bi bil odkritosrčen
delodajalec namen nuditi delavcem, tako posamezniku kakor celoti,
vpljudno postopanje. S tem ni rečeno, da bi moral vsakdo dobiti,
kar bi hotel, to se ne more dogajati pri vsakršni obliki vlade.
Toda to pomenja, da bi morala vladati vpljudnost povsod, kjer gre
za koristi delodajalca in nameščencev in da bi se pravica ne smela
nikdar umakniti lastnim koristim.

2. Osnovnega pomena v razmerju med delodajalci in deloje-
malci je plačevanje odgovarjajoče mezde za delo. Treba je priznati,
da ugotovitev odgovarjajoče mezde tako za celotno industrijo, ko za
posamezno podjetje, ni baš lahka stvar. Ta problem obsega zelo
komplicirane činitelje in variante. Ne more se iti preko konkurenčnih
pogojev. Če pa je enkrat primerna mezda ugotovljena, je treba vi-
deti v nji prvi korak k napredni delavski politiki. Delodajalci, ki
hočejo pravico v industriji, bi morali pričeti z odgovarjajočim plače-
vanjem in na tej podlagi šele graditi dalje.

3. Je pa tudi možno, da se plačuje najvišje mogoče mezde in
vendar se ne posreči zagotoviti zadovoljstva in stalnosti delavstva,
in to enostavno zato, ker se ne briga nihče za to, da bi se priznala
delavčeva individualiteta. Delavstvo hoče, da se smatra delavec za
osebo z imeni, ne pa za znamke s številkami. Normalni delavec
hrani upanje, silo in samospoštovanje. Ne brigati se za ta osnovni
inštinkt — in mnogi delodajalci se ne brigajo zanj — je akt zao-
stalosti, kateremu manjka celo zasluga uvidevne sličnosti.

S spoznanjem delavske individualnosti mora biti spojena sim-
patija z njegovim častihlepjem priti naprej.

Zelo mnogo delodajalcev je mnenja, da človek, ki se preživlja
z motiko in lopato, nima nobenih drugih želja, ko ostati pri tem
orodju. Je sicer resnica, da obstajajo tudi delavci, ki jim manjka
častihlepje ali ki so izgubili vsako nado, da si pomagajo višje. Toda
nikakor ni resnica, da so takšni vsi delavci, ali le večina od njih.
Nasprotno! Napredovanje pomenja zanje baš toliko, ko napredovanje
za izobraženca.

Zanemarjanje delavske individualnosti in neupoštevanje delav-
skega hrepenenja po napredovanju je plačalo vodstvo industrije s
težkim davkom zmanjšane delavnega uspeha. Škodo pa trpi končno
tako delavstvo kot industrija.

Ljubljanski mizarji pozor!

Ne pozabite, da obhaja naša podružnica dne 2. av-
gusta t. l. svojo tridesetletnico in da je vsakega posamez-
nika dolžnost napraviti kak lep dobitok.

Lesnim delavcem mežiške doline na znanje.

Dne 5. julija 1925 se vrši v Črni v prostorih gostilne gosp.
Kruca shod lesnih delavcev. Shod se prične ob 9. uri dopoldne.
Vsacega lesnega delavca dolžnost je, da se shoda zanesljivo udeleži
sam in da za obisk agitira.

Na dnevnem redu so zelo važne stvari. Poročevalec pride iz
Ljubljane.

Beleške.

Oderuhom v Jugoslaviji gre pšenica v klasje. V Če-
škoslovaški stane kilogram sladkorja v našem denarju 8 Din, v Jugo-
slaviji pa moramo plačevati za kilogram sladkorja 16 Din, torej še
enkrat toliko!

Pri nas v Jugoslaviji so tovarne sladkorja kartelirane in da
jim državne tovarne ne delajo konkurence, so pristopile tudi te h
kartelu. In da bi imel ta kartel sladkorni trg pri nas popolnoma v
rokah in diktiral cene konzumentom, je uvedla vlada toliko carine

na inozemski sladkor, da ga sploh ne more nihče uvažati. Na drugi
strani pa pritiska sladkorni kartel tudi na pridelovalce sladkorne
pese. Tam pa zopet plačuje kolikor mogoče nizke cene, tako da ta
združena kompanija odira na vse strani in vsakogar.

Kako bi bilo, če bi se tudi lesni delavci kartelirali s tem, da
bi vsi pristopili v svojo strokovno organizacijo? Na delovni trg in
plače kakor tudi na splošni življenjski položaj lesnih delavcev bi to
vplivalo silno blagodejno.

Konec velike borbe na Danskem. Po težki borbi delav-
stva na Danskem, ki je trajala celih 13 tednov, se je izprto delav-
stvo dne 8. junija t. l. zopet povrnilo na delo. Povod za borbo so
dali delodajalci, ki so hoteli reducirati plače vsem boljše plačanim
delavcem. Dansko delavstvo je namero svojih delodajalcev odklonilo.
Na to so delodajalci šli in so izprli najpopreje 50.000, pozneje pa
100.000 delavcev. Toda izprtim delavcem so priskočili na pomoč
vsi uslužbenci danske trgovske mornarice in vso delavstvo danskih
pristanišč s tem, da so eni kot drugi stopili v solidarnostno stavko.
Delodajalci so morali popustiti. Pričela so se pogajanja, in namesto
redukcije so morali priznati vsemu delavstvu povišanje. Povišanje
plač se je izvedlo tako, da boljše plačani delavci prejmejo 3, ostali
pa po 5% priboljška. Tozadevna pogodba je bila sklenjena na dve
leti. Določil se je indeks, ki se ga bo pregledalo in po padanju ali
naraščanju draginje na novo določilo vsakega pol leta.

Kako je bila borba huda, se da sklepati iz dejstva, da je po-
leg izdatne mednarodne podpore, ki jo je dansko delavstvo tekom
borbe prejelo, bilo iz denarnih zavodov na Danskem dvignjenih 13
milijonov danskih kron prihrankov. Uspešno so danskemu delavstvu
pomagali tudi pristaniški delavci na Angleškem, ki so vsako nala-
ganje in razlaganje danskih ladij tekom borbe enostavno odklonili.

Iz belgrajske industrijske zbornice. Dne 10. t. m. se je
vršila plenarna seja belgrajske industrijske zbornice. Zbornica se
je po referatih tajnika med drugim tudi izjavila proti uvozu ame-
riške moke v Jugoslavijo, ki se je začela uvažati tudi v Južno Srbijo
skozi Solun. Moka ameriškega izvora da je kisla in zdravju škod-
ljiva. Odkod kar naenkrat ta velika skrb gospodov, da si jugoslo-
vanski konzumenti ne pokvarijo želodec za ameriško moko?

Že vemo! Ameriška moka je namreč cenejša kakor domača,
to pa domačim krušnim oderuhom ni všeč, zato proč z ameriško
konkurenco.

Ker pa domači krušni oderuhi nočejo odkrito priznati, kaj
jih tišči, zato so si lažnjivi hinavci nadeli krinko skrbi za zdravje
konzumentov. Mi, ki smo dosedaj jedli ameriško moko, nismo prav
nič vedeli o tem, da bi bila kisla in grenka, in če bi bila vlada na
svojem mestu, bi na zahteve te gospode, naj se prepove uvoz ame-
riške moke, odgovorila, da jim jo ni treba jesti, ako je kisla in
grenka. Bati se pa je, da bo vlada želji krušnih oderuhov ustregla
in uvoz ameriške moke onemogočila in s tem zagotovila špekulantom
možnost diktiranja cen domači moki.

Ti delavec pa plačaj; kje boš vzela, to gospodo ne skrbi.

Srednjeevropski lesni kartel. Kakor poroča „Zentral
Korrespondenz“ se namerava na Dunaju ustanoviti lesni kartel na
principih predvojne kartela „Akord“. Kartel naj bi združeval pro-
ducente v Avstriji, Romuniji, Ogrski, Češkoslovaški in Jugoslaviji.

Na Tehnični srednji šoli (prej drž. obrtni šoli) v Ljubljani
se vrši vpisovanje v I. letnik Višje stavbne šole in Višje strojne
šole v torek, dne 30. junija, v I. letnik Ženske obrtne šole v sredo,
dne 1. julija. Sprejemni izpiti se vrše 1. julija odnosno 2. julija.
Vpisovanje v ostale letnike in druge oddelke te šole se vrši po 1.
septembru.

Občni zbor Udruženja beograjskih bank. Dne 15. ju-
nija se je vršil 4. redni letni občni zbor Udruženja beograjskih bank,
na katerem se je podalo obširno poročilo o poslovanju tega udru-
ženja: Aktiva vseh denarnih zavodov, ki imajo glavni sedež v Beo-
gradu izkazujejo: Gotovine 74,220.753 Din, žiro-račun pri Narodni
banki 15,392.753 Din, menice 437,632.810 Din, posojila proti po-
ročtvu 25,207.174 Din, tekoči računi 948,342.006 Din, neprimičnine
231,968.271 Din, industrijska podjetja 64,780.436 Din, blago 11
milijonov 594.479 Din, vrednostni papirji 172,056.034 Din, likvi-
dacijska banka 3,909.406 Din, ostala aktiva 92,027.043 Din. Do-
biček znaša 57,759.581 Din. Povprečna dividenda je 9.5%.

Z gornjega poročila se razvidi, da za srbske banke ne velja
rek: slabi časi.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani.
Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.